

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ

І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Економічний факультет

“19” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

С1.01 «Економіка»

Освітня програма « Міжнародна економіка»

Факультет Економічний

Розробник: професор кафедри філософії, доктор філософських наук, професор,
Додонова В.І.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Філософія»

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети.

Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, економічною теорією тощо. Знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін. Завдання вивчення дисципліни: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія та філософська антропологія". Предметом курсу є світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з позицій відносин «людина – світ».

Галузь знань, спеціальність		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	СІ "Економіка та міжнародні економічні відносини"	
Освітня програма	Міжнародна економіка	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти

Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	15 год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	- год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	60 год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни:

засвоєння студентами досягнень світової філософської думки, вдосконалення відповідно до цього культури їх мислення, формування самосвідомості, світоглядних орієнтацій, опанування загально-методологічним компонентом пізнавальної діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

програмні результати навчання (ПРН):

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для: повного терміну денної та заочної форми навчання

	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма

	тиж ні	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1. Історія світової філософії													
Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.			2	2					2	2			
Тема 2. Німецька класична філософія			2	2									
Тема 3. Сучасні філософські течії.			2	2									
Тема 4. Філософська думка України.			2	2									
Разом за модулем 1.	16		8	8					2	2			
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія. Соціальна філософія.													
Тема 5. Філософське розуміння світу: проблема свідомості в філософії.			2	2				2	2				
Тема 6. Сутність і структура пізнавального процесу.			2	2			20						
Тема 7. Суспільство як соціальна система.			2	2									
Тема 8. Проблема людини в філософії.			1	1				2	2				
Разом за модулем 2.	27		7	7			20		2	2			
Усього годин			15	15			20		6	6			

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем і роль в суспільстві.	2
2	Німецька класична філософія	1
3	Сучасні філософські течії	2
4	Філософська думка України	2
5	Філософське розуміння світу: проблема свідомості в філософії	2

6	Сутність і структура пізнавального процесу.	2
7	Суспільство як соціальна система.	2
8	Проблема людини в філософії	2
	Всього	15

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем і роль в суспільстві.	2
2	Німецька класична філософія	1
3	Сучасні філософські течії	2
4	Філософська думка України	2
5	Філософське розуміння світу: проблема свідомості в філософії	2
6	Сутність і структура пізнавального процесу.	2
7	Суспільство як соціальна система.	2
8	Проблема людини в філософії	2
	Всього	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 2		
1	Лекція 8. Самостійна робота 1	20
	Всього	20

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання.

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання

- Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.
- Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, полеміка.
- Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, дискусії, диспути, проведення семінарських занять під керівництвом викладача, презентації.
- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Історія світової філософії		
Лекція 1 Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	ПР 1, 15. В тому числі Знати базові філософські поняття, такі як світогляд, філософія, міфологія, релігія; назви основних філософських течій; особливості філософії Нового часу, Німецької класичної філософії; особливості та школи сучасної неklasичної філософії; етапи формування та представників української філософії. Розрізняти матеріалістичні та ідеалістичні напрямки в філософії; традиції сциентизму та антисциентизму, Аналізувати практичну значущість кожної із шкіл для розвитку філософії та науки; етапи формування світогляду; культурні впливи на особливості формування певного типу філософування; сучасні філософські течії. Вміти визначати власну світоглядну позицію. Використовувати знання для формування культури мислення і власного світогляду; аналізу причин помилок у пізнанні.	20-
Лекція 2 Німецька класична філософія		20
Лекція 3 Сучасні філософські течії		20
Лекція 4 Філософська думка України		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія. Соціальна філософія		
Лекція 5 Філософське розуміння світу: проблема свідомості в філософії.	ПРН 1, ПРН 15. У тому числі Знати основні поняття філософського вчення про буття, такі як матерія, свідомість, буття, суспільство; соціальні суперечності; людина, антропосоціогенез, сенс життя. Розрізняти матеріалістичні та ідеалістичні підходи в онтології до розуміння матерії та свідомості; типи свідомості; доіндустріальне, індустріальне, постіндустріальне суспільства; цінності постсучасного суспільства; загальнонаукові, філософські та специфічно наукові методи пізнання. Аналізувати структуру психіки та свідомості людини; зв'язок онтології та науки; взаємозв'язок соціального, духовного, природного, тілесного в людині; логіку процесу формування людської свідомості. Вміти визначати наукові та ненаукові методи пізнання; формулювати проблеми людського існування; застосування методологію для аналізу економічних процесів в суспільстві. Використовувати набуті знання для зростання фахової майстерності, в особистому житті при пошуку сенсів, у професійній діяльності	20
Лекція 6 Сутність і структура пізнавального процесу		10
Лекція 7 Суспільство як соціальна система		10
Лекція 8. Проблема людини в філософії		10
Самостійна робота тема 8		20

Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(100 + 100) / 2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	$(10 + 10) \leq 30$	
	$(\text{Навчальна робота (70)} + \text{екзамен (30)}) \leq 100$	
Всього за курс		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни – [8https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=276](https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=276)
2. Додонова В.І. Філософія: Методичні рекомендації. Для студентів спеціальності 051 «Економіка», ОП «Міжнародна економіка». К.: НУБіП України, 2024. 58 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

11. Бертран Рассел Історія західної філософії Б. Рассел; (пер. з анг. Ю Лісняка, П. Таращука) Харків: Фоліо, 2023. 380 с.
12. Ворбертон Найджел Коротка історія філософії/ Н. Ворбертон; пер. з англ. Анна Марховська. Київ: Наш формат, 2023. 217с.

- 13.Воронкова В.Г. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика/ В.Г. Воронкова, В.О. Нікітенко; М-во освіти і науки України, Запор.нац. ун-т, Навч.-наук. інс-т ім Ю.М. Потебні. Львів, 2022. 459 с.
- 14.Данильян О.Г. Філософія: підручник/ О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань; М-во освіти і науки України, нац. юр. ун-т ім Ярослава Мудрого. 2-е вид.,перер.і допов.,Харків: Право, 2018. 430 с.
- 15.Додонова В.І. Зміст і структура соціальних практик. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2024. Т. 15. № 1. С.84-94
- 16.Додонова В.І. Поняття щастя у філософії І.Канта та Г. Сковороди: компаративний аналіз. Збірка матеріалів науково-практичного семінару «IV Кантівські читання» (до 300-ої річниці від дня народження І. Канта). С. 4-6.
- 17.Додонова В. Філософія історії епохи постмодернізму. // Філософія історії. Енциклопедичний словник-довідник / за заг. ред. В.О.Огнев'юка; редкол.: В.О. Огнев'юк (голова), О.С. Александрова,Р.О. Додонов, Ю.В. Омельченко. К.: Київський університет іменіБ. Грінченка, 2023. С. 339-340.
- 18.Додонова В. Метанаратив // Філософія історії: навч. енцикл.словник-довідник для студентів закл. вищ. осв. / за заг. ред.В. О. Огнев'юка; редкол.: В. О. Огнев'юк (голова),О. С. Александрова, Р. О. Додонов, Ю. В. Омельченко.К.: Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. С. 245-247.
- 19.Dodonova, Vira, Dodonov, Roman, Gorbenko, Katerina. Ethical Aspects of Artificial Intelligence Functioning in the XXI century // *Studia Universitatis Babes-Bolyai – Philosophia*. 2023. 68 (1). P. 161-173.
- 20.Жао Джін Даоська філософія та естетична думка/ Жао Джін; М-во освіти і науки України, нац.ун. «Львів. Політехніка». ,Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023. 151с.
21. Інформаційне суспільство: соціально-філософські проблеми становлення: навч.посіб.для студ.всіх спец. [В.І. Штанько, О.О. Жидкова, О.В. Турута] М-во освіти і науки України, Хар.нац. ун-т радіоелектроніки- 2-е вид. доп.і перер. Харків: ХНУРЕ, 2021.72 с.
- 22.Куцик П.О. Нооекономіка: «філософія серця» у практиці життя: (до 300-ліття з дня народж. Г.Сковороди) Куцик П.О., Шевчик Б.М., Шевчук В.О., Львів: Видавництво львівського торговельно-екон. ун-ту 2023. 302с.
- 23.Людина і суспільство: філософські, психологічні і політологічні виміри: в 3 кн. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; за ред. В.П.Мельника, - 2-е вид допов. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2023.364с.
- 24.Мержиєвська В. «Ізми» у світі ідеологій, філософій та релігій/ В.Мержиєвська, Київ: Портал, 2023.198с.
- 25.Синиця А.С. Вступ до філософії штучного інтелекту: підручник/ А.Синиця, Львів. нац. ун-т ім. І.Франка ,Львів ЛНУ ім. І.Франка, 2023. 290с.
- 26.Сіверс В.А. Філософія творчості: підручник/ В. Сівер; Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2023. 291с.
- 27.Туренко В.Є. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право/ В.Туренко, Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, Київ: Дух і літера, 2023. 605с.

28. Філософія теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти/ Я.В.Шрамко та ін.; за наук. ред. Я.В.Шрамка, Криворіз. держ. пед. ун-т-Кривий Ріг: КДПУ, 2021. 263 с.
29. Філософія успіху: навч.-метод. Посіб., Київ; Людмила, 2023. 147с.
30. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014, 224 с.
31. Філософія: навч.посіб. Тімченко О.П., Козій І.В., Пігош М.А., Шевчук А.В., Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2022. 255с.
32. Філософія: навч.посіб.: [для студентів ЗВО усіх спеціальностей] / О.П. Проценко та ін.; М-во освіти і науки України, Національний аерокосмічний ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харків. авіац.ін-т», Харків, ХАІ, 2021. 119 с.
33. Філософія: навч.-метод. посібник / Шукалович А.М., Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Львів.: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.
34. Філософія: підручник [для студ., аспір., викладачів] Людмила Рижок, Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Вид.2-ге, переро; допов., Львів.: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. 648 с.
35. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.
36. Шевчук К.С. Панорама сучасної зарубіжної філософії: навч. метод. посіб./ К. С. Шевчук; Рівне: РДГУ, 2019. 242с.
37. Штанко В.І. Філософія: навч.посіб./В.І. Штанько, Г.М. Горячківська, Г.Г. Старикова. Харків ХНУРЕ, 2021. 292 с.

Інформаційні ресурси

38. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.). URL: <http://www.ae-lib.org.ua>
39. Електронна бібліотека НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>
40. Сайт Українського філософського фонду URL: <http://www.philosophy.ua>
41. Електронна бібліотека "psylib" (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
42. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>